

HEVIGE BRAND

Antwerpen zonder telefoon. Het middenbureel afgebrand.

In den afgelopen nacht heeft er een brand gewoed, waarvan de gevolgen voor Antwerp onherenbaar zijn : het middenbureel van den telefoon is totaal uitgebrand en, goed voor houlang, is de handelskamerpeel van België zonder telefoon. Kunnen die Antwerpse abonnees niet onderling telefooneeren en kan er niet het net van Antwerpen door het binnensland en door het buitenland niet meer getelefoneerd worden.

Wat eens ontbredering die teweeg zal brengen in handels- en Beurzenaken, hoe heel dat leven van koetsiers en bedrijvigheid een heiladeren ploeg zal moeten hebben voor gansch een tijd, hoe letterlijk alles het onderste beven is gekeerd door het geslaan van dit wonderbaarbaar, waarmee Edison's genie het menschen volledig, dat kien man van dagdaar gewaarschuwd.

De telegraaf zag ruzien daggen van vreugden bleek terug : de huurkoetiers reden van bureau tot bureau ; de kaartkoopers waren buiten adem.

En ergens hoerde men sakken op die brave telefoonjuffers, die nu aan hun kachel in een doek formeuse romans zaten te lezen of in dat snoedige naajarbeursverhaal 's Heren straten slenterden, verlost van het ouwig Hallé !

Hee de brand ontstond.

Maar, we zullen aan al die overwegingen nu maar een dienst stellen en beginnen met het verhaal van deze brandramp.

Een ieder kent in deze stad het oude huis Colard, op de Melkmarkt, waar sedert jaren reeds het huis Tietz is gevestigd, het eerste huis dat de firma Tietz hier inrichtte, alvoren zij haar paleis op de Moer bouwde.

Nog vóór dat de Staat de ondersteuning der Telefoon Compagnie overnam was het middelenbureel gevestigd op de bovenverdieping van dit magazijn.

Met zit er nog en velen op daarom liep de Staat, in de Jesuustraat een groot gebouw opgericht, dat er na jaren roeds staat, den wijdse naam van Telephotel draagt, maar waar tot hiertoe nog alijt geen dienst is ingericht.

Intusschen moest het bureel der Melkmarkt, met zijn gaansche en voldoende plaatramen, zorgen voor ruim 5000 abonnees van Antwerpen, en daarbij nog de zeer belangrijke verbinding met het binnen- en buitenland.

Zoals men weet gebruikt de telefoon voor dit werk een 100tal juffers, een 12tal burelieders en een 100tal werkliden. 's Nachts wordt de dienst door mannes verricht en daarnaast juffers vertrekken ten 2 ure 's avonds uit dat kantoor.

In den nacht van Maandag tot Dinsdag, van 9 tot 7 ure, waren slechts twee bedienenden van dienst: E. Paquet, een oude bediende van 65 jaar en P. Van Besten, een jongere, slechts 20 jaar oud.

Men beweert nu — doch wij denken het nieuw enkel moet een titel van inleiding en zonder voor de waarheid ervan in te staan — dat er sedert eenigen tijd erputt onder de bedienden bestond aan aanleiding van den calorifice, waarvan de oven stand op het tweede verdiep, onder het verbindingskantoor.

Het hoger bestuur zou zelfs een tijd lang verbod hebben gegeven om even te staan, maar nu was, wegens het intreden der keude, toelating gegeven, doch met aanraden van voorzichtigheid.

Ok waren gisteren avond voor middernacht de bedienden nog even naar den oven gaan zielten, hadmen hem, maar 't schijnt, zelfs wilde uitleeven, daar het ding ons niet aantast. Doch nu trek hij gelijk een schouw en kort daarop kwamne de telefoonberichten voor de nachtgazetten, en nu hadden Paquet en Van Besten wel wat anders te doen dan even te zien.

Rond halfpaas bemerkte de bediende P. Van Besten, aan tafel één — aan de zijde der Melkmarkt — een reed vlammetje, dat wel drie en vier centimeter was, en toen aanleiding tot verschillende vlammen.

Hij hef, nadat de spuidarmen die in de nabijheid hingen, doch kraag geen veldoogs waterstraal er voor, daaraan stortte hij de uitvoeringsstoel over de brandende tafel maar het vuur groep meer en meer om zich heen en weldra was de kabelkamer maar één vuurpool.

Goon wonder, het was al brandbaar dat er voorhanden was en een steekje in een heet kroonluchter niet sneller vuur hebben veroekt.

Hee de pompiers verwittigd.

Intusschen had de andere bediende de pompiers verwittigd.

— Gauw, gauw, het brandt hier.

— Waa, hier? K'roeg deschier van dienst.

— Wel hier, of haerl ge niet?

— Maar, alle duivels, zogt dan toch waar dat is, hier!

Zoedanig verbauswaerd was de bediende dat hij dan eerst begreep, dat hij niet gezegd had: « in het telefoonbediening. »

De eerste hulp der pompiers kwam per automobiel onder bevel van lieutenant Boes.

Op dat kantoor, boven, rond hij nog de twee spuidarmen die aan het inrichting. Twee van de pompiersden beter werk dan de bedienden, doch het vuur wendt al te gemakkelijk vreesel.

De katoenstoel, de eikenhouten bekleding, het dak, de rink waren eenen al te gemakkelijke prooi voor het vuur.

Hee de gevaren voor de redding.

Terwijl de eerste hulp der pompiers aansnelde ziet aan het werk stelde, had weldra de rook het gassche gebouw gevuld.

De bediende Paquet bleef zoog lang op zijn post om verbindingen te geven, tot de rook hem ging verstikken en hij gaf een voorbeeld van plichtsvervulling, dat niet onvermeld kan blijven.

Doch ook van Besten anderscheidde zich op niet minder dappere wijze.

De portier van het gebouw sloeg op het eerste verdiep en hem wekkens was het werk van een oogenblik ; doch de 5 kinderen, die alledien onder het dak, waar roeds het vuur aan lekte.

En paar werden gered door den vader, die door een politieagent, het vijfde was nog boven, doch werd door Van Besten, die in den verstrikkenden rook naar de mansarde liep, gered.

Heel het huisgezin Dirickx was daarmee in veiligheid.

De stoompomp aan 't werk.

Middlewyl was luitenant Remy met een stoompomp gekomen, die op de Torferug op

de rui werd gezet. Kommandant Schepers en kapitein Knauf hadden nu het opperbevel over de reddingswerken genomen, waaraan ook onze brandweer deel nam.

Het vuur was langzamerhand meer veld. Op het dak was niet te geraken. Daarover was de rook te dik. Binnen in het gebouw was het weinig beter. Stap voor stap moest enkele wakkere brandweer wijken.

Ten laaste moest veer het grootste deel afgeven werden van den aanval van het vuur in het gebouw zelve.

Men moest dus maar langs buiten den vuurgoed trachten mit te dooveren; en met de help van twee Porta-ladders, terwijl ook spullen op natuurijs draken zaten, viel men de vlammen aan.

Ten 1 ure was het bovenste deel van het gebouw helemaal vlamme.

De vlammen lekten aan het dak van het huis, bekend onder den naam van « Morologie Suisse. »

Het dak werd gedekt volledig vernield, doch de brand werd er spoedig uitgedoofd en het gebouw bleef voor verder verwoeling gespaard.

Met dak stort in.

Het gevarener beperkte zich overigens meer en meer, daar het dak begon te zakken onder het gewicht van de zware schragen of stellingen, waaraan de telefoondraden vast zijn, die zich van alle kanten hier boven het middenbureel concentreerden.

Beeldt uitgestrekte flammen gerazant werd over zo te zeggen in evenwicht gehouden door de honderden en nog honderden draden die hier langs alle kanten stonden ; maar wat een geweld het moet uitgeworkt hebben niet men aan de schragen in den omtrek, waarvan er verschrikkelijk scheef en krom zijn getrokken.

Geen half uur na het uitbarsten van den brand verloeg, of het dak van het gebouw was verslet. Stuk voor stuk stortte in.

Met donderend gerazant kwam, langs de zijde van de Melkmarkt de kreeft op van het dakvenster in metalwerk waar baarden, en twee minuten later stortte de rest in de diepte.

Pompiers en politieagenten hadden amper op dat tijd gehad zich mit de voeten te maken en men vroeg een oogenblik voor den pompiers boven op de Porta-ladder. Maar dest had zich laten afklippen, na eerst zijn spuit beven aan de ladder te hebben vastgemaakt.

Zoo was hijzelf in veiligheid, doch de spuit bleef eenen machtige waterstraal over het vuur uitstorten.

De paniek onder de toeschouwers

Onneigend te zeggen dat er van alle kanten van de stad massas nieuwsgierigen kwamen toegestroomt om dat alle staten in den omtrek vel volk stonden.

De ordedienst was voortreffelijk ingericht.

Die brandweerlieden die meer en meer begonnen neer te valen hadden niet alleen het werk der brandweer bemoeilijkt, wogende de verspreiding van den weg, doch tevens menige pompiers voorziet.

Het magneetmirakel gehesen worden dat in de korte Nieuwstraat geen ongelukken te berreuren zijn. Toen door de eerste vlammen een reeks draden van hun geest losgerukt werden, die deze terecht op de lijnen van den trolleybus op dat hoek der Melkmarkt en verkeerden eenen korteletting.

De genesten die daarleer ontstonden waren verblindend. Tet op den hoek der Cathelijne vest was het alsof de blitskem hem en weer sloeg. Het schuweel was toevens prachtig en verschrikkelijk.

Met vuur liep langs de telefoondraden al den omtrek en de werklieden klapten al's apen in de schragen om zo los te maken, waarpoe zo maar honden vielen.

De menschen, door onbeschrijflijken schrik, verbaasd, namen hulde en schroewden de vlammen.

Om ongelukken te voorkomen werden alle antenneënstralen door de politie afgeloten.

Tevens sloot de agenten Van den Necker en Boschaert de elektrische verbinding van den tramlijn den omtrek der Melkmarkt af, zoodat dat geen gevar meer was.

Op de Groenplaats echter had men nog eenen verkeer tot een neuvallende telefoondraad toerechtkwam op de trolley.

Met dak stort in.

Hee de magazijn Tietz.

Letterlijk onder water gezot.

Ten 2 ure werd het vuur aangevallen langs het dak van den Doms des Hellen en begon de vuurgoed in berigheid af te nemen.

Toen de brand in zijn velle bevrijdigd wordt, werd gedacht dat de magazijnen Tietz in brand zouden gaan.

Men besloot de grote viertallen langs den kant der Lijnwaardmarkt te stooten en langs daar werden stroenen water in het magazijn geworpen.

Daar had het vuur ook weide op het verdiep boven het magazijn en daar ook het water met stroome terechtkwam, het is lange den vleer in de magazijnen neergekomen.

Men schaadt die daar aangericht word is overgroot, temeer daar er pas nog deze week come moepraa werd ingevoerd.

Er zal niet veel meer onbeschadigd zijn van al wat er bij Tietz voorhanden was.

Uitgedoofd.

Ten 3 ure kwam eenen afdeling telegrafisten der genie tot plaats. Maa commandant Briffaut stuurde onmiddellijk zijn manchappen terug, daar zij er goetsazs nooit waren.

Om half 4 was alle gevar voorbij. Het grootste deel der brandweer keerde naar de kaserne terug, terwijl een deel detachment ter plaatse bleef om de puinen, waaruit tot 8 ure aldaar morgend nu en dan nog vlammen algegeen te begieten.

De dienst van de tramwagen van Borgerhout en van Zurenborg werd gestaakt in de Wolstraat, de Korte Koepoerstraat, de Melkmarkt en de Korte Nieuwstraat, wegens het gevaren dat de vliegtuigen totale verwoesting.

Men had ook op anderlijnen gevraagd de elektrische strooming stil te leggen, maar om 7 ure mocht de dienst herontstaan worden.

De aanblik van in de hoogte.

Geklommen tot op den zolder van onze kamer.

De werkliden van den telefoondienst zijn tot 6 ure meest krom getrokken schrager, die op het hoogste huis der Minderbroedersruïne, dewelke, als zij moet vallen, onbelouren zou kunnen teweeg brengen, met zware touwen te steunen.

Op het dak liggen de telefoondraden bijna.

Er is geen middel om uit den warboel uit te komen; men heeft dan ook de meest wijze partij gekozen, dat is: al de draden een voor

een te trekken, om ze daarna opzij te leggen; aan herstellen is ernst te denken.

In de verte zien wij, boven de daken uit, de krom getrokken reusachtige schrageren het hoofdgebouw.

Dat ijzeren garnituur, boven het dak uitgestakend, heeft eenen zwartte van 50.000 kliks.

Het moet eenen geweldigen brand niet is neergeplopt op de Melkmarkt ?

Ziehier : het rust op, of liever vormt één geheel mit eenen zwartre torero in het magazijn Tietz noordzijds tot in de grondverzen.

Het gevarte zou niet naar beneden kunnen komen of 't zou de zijkanten van het gebouw moet moeden onverkuiken.

Voor eenen instorting werd dus door de aanwenzige ambtenares van het telefoonwezen een poging gevoerd.

De schade.

De eerste schattingen over de schade zijn als volgt :

Het heele gebouw bekoort toe aan den Staat, die het kocht van het huis Colard & C°, voor den prijs van 300.000 fr., en dat de huurprijs op geweldige wijze verhoogt.

Het is in den tijd dat de Staat ook het gebouw van den Doms des Hellen aankocht, waar destijds been verhuist wille.

Alhoewel het gebouw slechts boven (twende en derde verdieping) uitgebrand is, zal men met de schade aan materieel en de schade aan den inhoud van het magazijn Tietz, niet voor den bedrage van 300.000 fr. blijven.

Het magazijn Tietz (gelekvloers) was voor 150.000 fr. verzekerd.

De schade voor den Staat zal achter ontzaglijk zijn voor het tergo in orde brengen van het telefoonnet.

Telefoon onder den grond.

Eerst nu zien wij in van wel groot nut eenen ondergrondsch telefoonleiding zou velen.

De luchtteltelefoonleiding heeft ons alredewel hetgeen slechts boven (twende en derde verdieping) uitgebrand is, zal men met de schade aan materieel en de schade aan den inhoud van het magazijn Tietz, niet voor den bedrage van 300.000 fr. blijven.

Vandaag zal de onderbreking wat anders van langen duur zijn.

Men zegt dat de Bell Telephone Co. voor het leveren van het materieel van het middenbureel, 3 maanden vraagt.

Beeldt nu zich Antwerpen in, 3 maanden zonder telefoon !

Toen wij deze nacht aan een der ambtenares van het telefoonwezen vroegen hoever het stand met den ondergrondsch telefoon, verklaarde deze dat hij niet antwoorden kon op deze vraag.

Intusschen zal men, voor het jaar of het paar jaren dat de ondergrondsch telefoon niet nog al laten wachten, een heel nieuwe luchtteltelefoon — althans in heel den omtrek der Melkmarkt — moeten maken.

Wat te doen ?

Dezen morgend had men er nog geen gedacht op, hoe een middel te vinden om in den toestand te voorzien.

Later was er sprake van de telefoonleidingen op het gebouw van den Doms des Hellen te plaatzen, en op de bovenverdieping het middenbureel in te richen. Dit zou zekerheden de beste oplossing zijn, daar de plaatting der schragen er toch het beste leent.

Ook wordt er gesproken van het nieuwe gebouw der Jesuustraat, doch daar is het materieel nog zo verre van af, dat er bijna niet aan gedacht wordt.

Dezen morgend om 6 ure, zijn de verschijnde hoofden van den bestuurders der telefoons te Brussel, hier aangekomen; daaronder waren MM. Banneux, algemeen bestuurder en hoofd-ingeneer M. Pierrard, enz. Gansch den morgend hebben dezenhouder bezorgd en er werd geen minste bestuit genomen. Erst morgend op zijn vroegst zal men waarschijnlijk weten, wat er zal gedaan worden, om zo spoedig mogelijk de telefonische verbinding in Antwerpen te herstellen.

Cires à 3 en 4 maanden zal deze onderbreking op zijn minst duren.

De statie na de telefoon nog verbonden met het binnensland; ook op de Beurs, die in rechtstreeksche verbinding staat met de statie, kan men telefooneeren, en daar werd vandaag den ganschen dag geen gemaakt.

Eindelijk.

Dezen morgend, kwamen mit de grote centraums van het laag, telefoonwerken, om zo veel mogelijk erde te brengen, in de algemeene verwarring die de loshangende telefoondraden veroorzaakte.

Verdere leverden de omringende schragen gevaar door de grote drukking die langs de andere zijde erop rustte. Verschillende derstellen waren dan ook scheefgetrokken en werden versterkt.

De tramwegmaatschappij had al hare wagens uitgebracht om op de planten waar de telefoonbediening werkten, de trolleydraden vrij te houden van de telefoondraden, dadelijk mochten neervallen.

Van persoonlijke ongelukken werd niet geheerd, doch schaet aan de omringende gebouwen voorzichtigheid door de draden kan ook nog wat oplopen.

De politie heeft den omtrek geheld voor het publiek afgeloten, wat natuurlijk niteraadsig is voor de vele mense "sousse", die nu niemand meer op den winkel ziet.

Waarschijnlijk zullen verschillende stukken muur en dakgot van het gebouw, dat Melkmarkt, die oproep govars opleveren, moeten neergebroken worden. De stadsingener Leemans houdt zich daar mee bezig.

Sprekende van het gebouw zelf kunnen we zeggen, dat ganch op tweede verdiep, waar de zogezegde burelen gelegen waren, en het derde verdiep waar de verbindingstafels stonden, een zo te zeggen totaal zijn uitgebrand.

Terwijl boven de puinkopen nog aanhoudend voortzwellden strooende het water aan beneden en droop door de zottingen der trapzaloon, terwijl het in plannen de verschillende vertrekken stond.

In de kelder, dawelke door het huis Tietz als magazijn gebruikt wordt, staat een motor water. Dat de koplaren er aldus lief zullen sitzen, moet niet gezegd worden.

Wie bij deze ramp een vergenoegd gezicht trokken, waren de telefoon-juffers en windelddoctors van Tietz, die desten morgend op het gewone uurtje aan het werk wilden gaan. De eerste vooral hadden er een buitengewoon plezier bij.

De oversten gaven haer voor onbeperden tijd verlof. Indien ze gedurven hadden, ze zouden wel aan 't dansen gegaan zijn en lachend en glibberend trokken zij op de wandeling.

Op het middaguur was er natuurlijk eenen kolossalen toeloop van volk.

Ter Beurze.

Op de Beurs is er van niets anders sprake dan van de ontroering die dae totale slaking van den telefoondienst in al den handelsburelen verwoest heeft.

't Zijn de kantoorkantines die er 'erger zijn dan almen, behouwerijen, enz. die den telefoon hebben.

Grote ontroering eerst aan de haven, waar de telefoon om zo te zeggen eenen aanhoudende gebruikte werd.